

tına layiq görülmüşdü...

"Hamam, hamam içində" ifadəsi ilə "Yeddi oğul istəmə" filminə damğa vuran Kələntər dayı... Gülleni Cəlalın ürayinə tuşlamaqla tamaşaçıda nifrət oyadan obraz... Deyilənə görə, filmin təqdimatında Kələntərin Cəlalı güllələdiyi səhnəni izləyən gənc tamaşaçıların bəziləri dözməyib zalda ucadan Kələntəri söyürlər. Təqdimatın sonunda çıxış edən İsmayıl Osmanlı onların

Komsomol Cəlalı güllələyən "Kələntər dayı"

Çoxları onu "Yeddi oğul istəmə" filmində oynadığı "Kələntər dayı" obrazı ilə tanıyırlar. Səhnədə oynadığı bir çox rolları ilə tamaşaçıların yaddaşında silinməz iz qoymuş mərhum Xalq artisti İsmayıl Osmanlıdan gedir... Bu gün onun doğum tarixidir...

İsmayıl Osmanlı 11 aprel 1902-ci ildə Şəkide yoxsul bir ailədə doğulub. 11 yaşında atasından yetim qalan balaca İsmayıl Şəki ipək fabrikinde, dəbbaq-xanada işləməyə məcbur olub. Həyatın hər cür üzünü gördü İsmayıl Osmanlı mükəmməl təhsil ala bilməyə də, mükəmməl aktyor olmağı bacarmırdı...

1920-ci ildə Şəkidəki Fəhlə-kəndlilə klubunun dram dərnəyinə üzv yazılıb. 1922-ci ildə Gəncəyə köçüb və 6 il buradakı həvəskarlar teatrında çalışıb. 1928-ci ildə Tiflis Dövlət Azərbaycan Dram Teatrına dəvət alıb. 1929-cu ildə həmişəlik Bakıya köçərək Milli Dram Teatrının truppasına qəbul olunub və həyatının sonuna qədər burada işləyib.

İsmayıl Osmanlı 4 may 1940-cı ildə Azərbaycanın Əməkdar artisti, 21 iyul 1949-cu ildə Xalq artisti fəxri adları ilə təltif olunub.

İsmayıl Osmanlının yaratdığı obrazlar xarakterlərinə görə bir-birindən fərqlənir.

Onun qəhrəmanları humanist, mehriban, hətta zalım, bəzən isə yaqız insanlardır.

İsmayıl Osmanlı o aktyorlardan idi ki, həm teatrda, həm də kinoda böyük həvəslə çalışıb, möhtəşəm ifaları ilə yaddaqalan obrazlar yaradıb. Onun aktyorluq yaradıcılığının əsasında tək-cə rol daxil olmaq yox, həm də obrazları yaşamaq qabiliyyəti dururdu.

Görkəmli sənətkarın "Azərbaycanfilm" in istehsal etdiyi bir çox ekran əsərlərində oynadığı rolları yaşlı və orta nəsillə tamaşaçılar böyük məhəbbətlə xatırlayırlar.

"Kəndlilər" filmində (Daxili işlər naziri), "Bir məhəlləli iki oğlan" da (Mahmud), "O olmasın, bu olsun" da (Rza bəy), "Əsl dost" da (Usta Şirəli), "Yenilməz batalyon" da (dərzi Yusif), "Mən ki gözəl deyildim" da (Poçt müdiri Şərif),

"MİRPAŞANIN ÖLÜMÜNDƏN SONRA CƏLAL HÜMAYIN ARXASINCA GEDİR, KƏLƏNTƏRƏ "BƏSDİR, BƏSDİR QOCA!" DEYƏNDƏN SONRA ONA ŞİLLƏ VURMALI İDİ. AMMA MƏN VURMADIM. AKTYOR İSMAYIL OSMANLI MƏNDƏN YAŞCA BÖYÜK İDİ DEYƏ, BUNU EDƏ BİLMİRDİM. HƏMİN SƏHNƏNİ 2-3 DUBLA ÇƏKDİK. İSMAYIL DAYI MƏNƏ DƏDİ Kİ, "AY, ƏN VƏR BƏLƏ AKTYORLUQ ETMƏK OLMAZ. BİLİRƏM SƏNİN MƏNƏ HÖRMƏTİN VƏR. AMMA GƏRƏK SƏN ELƏ ŞİLLƏ ÇƏKƏSƏN Kİ, MƏN ONU HİSS EDƏM". BU SÖZÜNDƏN SONRA MƏN DƏ ONA ELƏ BİR ŞİLLƏ VURDUM Kİ, KİŞİNİN DİŞİ ÇIXDI AĞZINDAN. DUBLU ÇƏKDİLƏR, RAZI DA QALDILAR. AMMA MƏN ÇOX NARAHAT İDİM. ÖZÜMDƏN BÖYÜK BİRİNƏ DOĞRUDAN ƏL QALDIRMAQ MƏNƏ AĞIR GƏLMİŞDİ...

"26-lar" da (Şahbazov), "Ulduzlar səmür" də (Hacı Zeynalabdin Tağıyev), "Nəsimi" də (Nəimi), "Yeddi oğul istəmə" də (Kələntər) və sair filmlərdə yaratdığı obrazlar buna misal ola bilər.

"Mən ki gözəl deyiləm" filmindəki poçtalyon Şərif kişi... Sadə, səmimi, insanların dərddə şərik olmağı bacaran bir insan...

"Dəli Kür" filmində faytonçu Məmmədli kişi... Yoxsul, mərd, milli xarakterli azərbaycanlı obrazı

"Nəsimi" filmində böyük hürufla şair Nəimi obrazı. Mübariz, öz əqidəsinə sadıq şəxsiyyət...

Onun "Poçt qutusu" hekayəsinin motivləri əsasında çəkilmiş eyniadlı qısametrajlı filmə yaratdığı avam Novruzəli obrazı 1968-ci ildə Zaqafqaziya və Ukrayna telefilm festivalında "Ən yaxşı kişi roluna görə" mükafatına layiq görülmüşdü...

hamısına təşəkkür edir və tamaşaçıların hiddətli münasibətini Kələntər obrazının uğurlu alınmasında görür.

Yeri gəlmişkən, İsmayıl Osmanlının "Kələntər dayı" obrazı ilə bağlı maraqlı bir fakt da qeyd etmək lazımdır.

Bu haqda filmə Cəlal rolunu oynamış Xalq artisti Ənvər Həsənov danışır:

"MİRPAŞANIN ÖLÜMÜNDƏN SONRA CƏLAL HÜMAYIN ARXASINCA GEDİR, KƏLƏNTƏRƏ "BƏSDİR, BƏSDİR QOCA!" DEYƏNDƏN SONRA ONA ŞİLLƏ VURMALI İDİ. AMMA MƏN VURMADIM. AKTYOR İSMAYIL OSMANLI MƏNDƏN YAŞCA BÖYÜK İDİ DEYƏ, BUNU EDƏ BİLMİRDİM. HƏMİN SƏHNƏNİ 2-3 DUBLA ÇƏKDİK. İSMAYIL DAYI MƏNƏ DƏDİ Kİ, "AY, ƏN VƏR BƏLƏ AKTYORLUQ ETMƏK OLMAZ. BİLİRƏM SƏNİN MƏNƏ HÖRMƏTİN VƏR. AMMA GƏRƏK SƏN ELƏ ŞİLLƏ ÇƏKƏSƏN Kİ, MƏN ONU HİSS EDƏM".

ni istəmirəm. Mənə dedilər ki, bu sənin roluna xələl gətirə bilər, filan-fəsməkən. Dedim yox eyy... Şahmar məndən böyük idi deyə, onunla məsləhətləşdim. Bu epizod mənim əqidəmə uyğun deyildi. Nə də olsa Kələntər dayı məni böyüdü bəy-başə çatdırıb, mənim dayəmdir. Nəyə, 7 oğulun hamısı ilə qərara gəldik ki, rejissora müraciət edək ki, bu kadrdan çıxarsın.

Rejissor Tofiq Tağızadə bizimlə razılaşdı ki, "sənin xahişinlə çıxarıram. Amma onu da nəzərə al ki, Kələntər sənin tüfəngini götürüb, sənin atını mənib". Mənim böyüklərə olan hörmətim nəticəsində o səhnəni filmədən çıxartdıq".

İsmayıl Osmanlının xatirələrindən:
"Bir axşam tamaşadan sonra teatrdan çıxıb evə gəldim. Avtobusa təzə qalxmışdım ki, bir neçə orta yaşlı qadın mənə dövrəyə aldı. İlk sözləri:

– Əlin qurusun! – oldu.
– Cəlalı Gəray bəyə necə satdın? – bir başqası həqarətlə söylədi.

Vəziyyətin nə yerdə olduğunu anlamadım. Artıq, bir neçə dəfə oxşar hadisə ilə qarşılaşdığım üçün özümü təmkinli aparmağa, cavab verməməyə çalışdım.

– Niyə cavab vermirsən, ay kafar? Necə qıydın gül kimi uşağa?

Vəziyyət get-gedə gərginləşir, başqa səmişlər də bu qadınlara həvadar çıxırdılar. Hələ yoluma bir neçə

Bu sözümdən sonra mən də ona elə bir şillə vurudum ki, kişinin dişi çıxdı ağızından. Dublu çəkdilər, razı da qaldılar. Amma mən çox narahat idim. Özümdən böyük birinə doğrudan əl qaldırmaq mənə ağır gəlmişdi.

Bunu Şahmar Ələkbərova (Qəzənfər) söylədim. Ona bildirdim ki, həmin səhnənin filmə daxil edilməsi

dayanacaq qalsa da, avtobus dayanan kimi düşdüm.

Ertəsi gün bu hadisəni teatrda sənət dostlarıma sarsılıraqla danışdım. Düzü, adamların mənə təhqir edəcəyindən, hətta daşə basacağından ehtiyat edirdim.

Gəray bəy rolunu böyük ustalıqla oynamış Həsənağa Turabov qoluna girib mənə sakitləşdirdi:

– İsmayıl əmi, – dedi, – hər aktyora nəsihət olmur oynadığı rola görə sevgi qazanmağı.

– Nə sevgi, ay oğul? Az qala arvadlar mənə parçalayacaqdılar.

– Elə aktyorun yaratdığı obraza nifrət, aktyorun özünə sevgidir də. Gör bir neçə ustalıqla oynamısan ki, adamlar səni parçalamaq istəyirlər.

Mən də Şəki ləhcəsi ilə zarafata salıb:

– Ha indi saa nə var ki? Düşəydin o arvadların əlinə, onda bilərdin sevgi nədir, nifrət nə..."

İsmayıl Osmanlı bu rolları ilə sübut edə bilməmişdi ki, fərqli xarakterlər yaradan bilən dahi aktyordur. Onun sənətkarlığı sonrakı aktyorlar nəslinə üçün örnəyə çevrildi...

Dahi aktyor 22 iyun 1978-ci ildə vəfat edib. Məzar Fəxri xiyabandır.